

Főszerkesztő és ideiglenes felelős szerkesztő:
Dr. Olosz Lajos
Laptulajdonos a
CORVIN
Lapkiadó R. T.

DÉLI HÍRLAP

A timistorontali törvényszék bej. sz. 83.
(Dos. No. 934/1938).
Alapította:
**Dr. VUCHEITICH
ENDRE**
és **Dr. VARNAY
ELEMÉR**

Ziarul Comunității Maghiare din România ■ A Romániai Magyar Népközösség lapja

Berlini nézet szerint

Az új év első harmadában nagy eseményekre kerül sor

Ha nem is döntő, de nagyfontosságú, borzalmas szakaszba lép a háború

Mindkét fél újabb erősítéseket vet harcba Zsitomirnál — A küzdelem, fokozódó hevességgel, tovább tart

Washington beleszól az európai emigránsok vitájába

A hadviselő táborának közvéleményét és a semlegeseket is mindennél jobban foglalkoztatja az invázió kérdése. Ennek megfelelően Berlinis fokozott figyelmet szentel az invázió előkészületeiről szóló híreknek. A Tat című svájci lap berlini tudósítója megállapítja, hogy a német birodalmi főváros katonai és politikai körében feszült figyelem uralkodik. Nemcsak a jól értesültek, de a nagyközönség körében is az a benyomás, hogy nagy események állanak küszöbön. Széles körökben az a meggyőződés terjedt el, hogy az új esztendő első harmadában nagy katonai eseményekre kerül sor. Németországban senki sem hiszi, hogy a megtorlás nem következik be — állapítja meg a svájci lap — s a megtorlást angol-amerikai észről is komolyan veszik. Semleges megfigyelők szerint a megtorlás politikájának alkalmazása kezdetét jelentheti a háború — ha nem is döntő, de nagy jelentőségű, — borzalmas szakaszának.

Német megítélés szerint az angolszovjet invázió kérdésének meghatározása tetőpontra hágott. Berlinben kintentik, hogy semmiféle propaganda-berendezkedés nem bír el ilyen nagyméretű erhelést néhány hétnél tovább. Ha az invázió kísérlete rövidesen nem lesz sikeres, akkor ez a propaganda visszafelé fordul és Anglia, valamint Amerika köztársaságában kijáratot okoz.

Az invázió készüldés mellett nemzetközi közvéleményben a kis államok jövő helyzetéről folyó eszmecsere kelti a legnagyobb visszhangot. Halálamban elterőrk a felfogások egymástól, így ebben a kérdésben azok, az idekelt

kis államok, szabadságukról és függetlenségükről lévén szó, egyöntetűen azt az álláspontot képviselik, hogy készséggel együttműködnek a jövő nemzetközi újjáépítésben, nemzeti egységükhöz és jogaikhoz azonban minden körülmény mellett ragaszkodni kívánnak. Ezzel szemben bizonyos jelenségek indokolt aggodalmat keltenek, főleg a tekintetben, hogy — a jelek szerint — maguk a szövetségesek sincsenek közös nevezőn a kis államok jövőjét illetően. A legjellemzőbb erre a balti államok példája. Eppen a balti államok jövőjét illetően veti fel a semleges sajtó a kérdést: az Atlanti-ókmány vagy a hatalmi politika a mérvadó ez államok jövője tekintetében?

Felzaklatja a kedélyeket Sztálin táborok, délafrikai miniszterelnök minapi nyilatkozata is.

Mint a Svenska Dagbladet című svéd lap washingtoni tudósítója

javíratozza, befolyásos amerikai körökben úgy vélekednek, hogy Anglia megkísérli majd, hogy Norvégiától Görögorszáig minden parti államban befolyásra tegyen szert.

Az európai kis államok, amelyek nem hajlandók a nagyok saktábláján a parasztok szerepét játszani, világosan látják ezt a törekvést — írja a svéd lap. — Azzal is tisztában vannak, hogy a Szovjet-Unió szembehelyezkedik a kis államok szövetségével és minden országgal külön-külön akar szerződéseket kötni. Moszkva tulajdonképpen baloldali színezetű köztársaságot szeretne felállítani Finnországban, Lengyelországban, Jugoszláviában és Csehszlovákiában, — állapítja meg a Svenska Dagbladet és megjegyzi:

— Amerikában megértik, hogy a kis államok az ilyen törekvésekkel szemben védekeznek és ebben segítséget ösztönyszerűen Amerikától várnak.

(—r.)

hatással lőtte Leningrád hadifontosságú célpontjait.

A déliasszertári arcvonalon Minturnától dényugatra egy angolszász támaszpontot megszüntettek, helyőrségét elfogták és ezennelül zsákmány ejtettek. Az ellenségnek Vonaótól északnyugatra indított ismételt támadásai, valamint az Adriai-tengerparton kezdett támadásai elkeseredett harcokban megfiúsultak.

Angol bombavető kőtelekek tegnap az esti órákban újabb terrortámadást indítottak Berlin ellen. A bombák a birodalmi főváros több kerületét súlyosan találták. Különösen lakónegyedekben támadtak rombolások.

Ellenséges zavaró támadások irányultak ezennelül nyugati Németország néhány helysége ellen. Német éjtszakai vadászok és a légierő légvédelmi tüzérége a kedvezőtlen időjárás viszonyok ellenére is, eddig érkezett jelentések szerint, a támadó ellenséges bombázók közül 23 gépet lőtt.

A NÉMET MESSZEHERDŐ ÁGYUK ISMÉT LŐTTEK AZ ANGOL KIKÖTŐKET

Berlin. (Rador). A csatorna partján lévő német messzeherdő ágyu ütegek az elmúlt éjtszaka tüzeltek Dover, Deal és Folkstone kikötőire. Eleinte az ellenség ugyancsak tüzeléssel válaszolt, de a többszörös tüzérégi párbaj után, — amely alatt a telitalálatot elérő német gránátok robbanását a francis partokon is hallani lehetett, — az angolok kénytelenek voltak a tüzelést megszüntetni.

KINEVEZTEK A DÉLKELETÁZSIAI SZÖVETSÉGES FŐHADISZÁLLÁS FŐNÖKÉT

Genf. (Rador). A német távirati iroda jelenti: Az Exchange Telegraph Uj-Delhiből származó értesülése szerint hivatalosan közölték, hogy Sir Wilfried Lindsej hadosztály-tábornokot nevezték ki Mountbatten tengernagy, délkeletázsiai szövetséges főparancsnok főhadiszállásának főnökévé.

ÚJABB KINEVEZÉSEK

Genf. (Rador). A brit hírközvetítő szolgálat jelenti: Roosevelt elnök közölte, hogy Jacob Devers hadosztály-tábornokot kinevezte a földközvetengeri amerikai erők parancsnokává, Jimmy Doolittle dandár-tábornokot pedig a Nagy-Britanniában állomásozó 8. amerikai légi flotta parancsnokává.

JAPÁN HADISIKEREK

Tokió. (DNB). A japán haditengerészeti egységei december 15. és 27. napjai között Uj-Britannia körzetében — mint a Domej-iroda jelenti — több mint 118 ellenséges hadihajót, szállítót és egyéb hajót süllyesztettek el. Súlyosan megromlottak 19-nél több hajó és ezenkívül lelőttek 212 repülőgépet. A japánok vesztesége 73 repülőgép.

Jelentéseink a harcterekről

Berlin: Az angolszászoknak most már meg kell kockáztatniuk az előzónlítés kísérletét

Berlin. (Tp). Az európai előzónlítés tehetősségével kapcsolatban, illetékes berlini körökben meg vannak őzöndve arról, hogy az előzónlítés kérdéssel való foglalkozás időszerezéne monató és a német parancsnokságok miniféle kézszen állanak már, hogy mozba hozzák az elhárításra szolgáló épezetet, amely a nyugati tengerpartovégig az ellenség fogadására vár. A ellenség már nem késlekedhetik soká! — mondják Berlinben — mert olyan izgat előtt áll, amely még nezebbé válik, mint moszani. A Szovjet téli támo hadműveletei szintén tehetőssége ik az előzónlítés mielőbbi megvalósít, mert a szovjet csapatokat tehetőssíteni

Előzónlítésgyakorlatok Angliában

Genf. (Tp). A szövetsédek részéről most már leplezetlenül talkoznak az előzónlítés kérdésével és lek visszhangja van a semleges sajtó is. A svájci lapok beszámólnak at, hogy Angliában tartózkodó ameri csapatok talóssággal előzónlítés; gyakorlatokat artanak. Hatalmas esapa állító hajótaravának az amerikai csapatok gyakorlatozás céljából egy minos angol partvidékre szállítják és tízezerzámra partrafett ameri csapatok

Titkolják az amerikai részvétel arányát

A nyilvánosság előtt mitatják az európai előzónlítésben részó. szövetséges csapatok arányzám. Az egyik amerikai szenátor legutóbb jelentette, hogy az előzónlítés; csapatok 3 százaléka amerikai, 23 százaléka pedig angol utonákból áll majd. Az amerikai ve-

akarják és az ellenség számára nagyon fontos a hadműveletek összehangolásának tehetőssége. Az előzónlítés kísérletét most már meg kell kockáztatniuk.

A nagy német vezérkar természetesen megieit minden intézkedést és ez a kérdés csak annyiban érdekl, hogy az előzónlítés vállalkozás kezdetét jelentené annak a német erőkiejtésnek, amelye eddig háttérben tartottak. A német külügyminisztérium véleménya szerint előzónlítés; pszihóziósirol van szó. Ha az invázió megkísérlésére most nem kerülne a sor, ez Angliában és Amerikában nagyfoku kijáratot vonna maga után — mondják berlini illetékes helyen.

harcba veti a közös harcban — mondják Amerikában.

Washingtoni értesülés szerint az Egyesült Államok flottájának és haditengerészetének egyesített vezérkarai nyilatkozatot is adtak ki és ebben szintén utalnak arra, hogy az európai előzónlítésben részivevő amerikai csapatok százalékos arányzámát az angol csapatokhoz viszonyítva, szigoruan titokban kezelik. Az ellenfél azon van — mondja a nyilatkozat, — hogy az arányzámot megtudja, természetes azonban, hogy a szövetséges hatalmak egyetlen hivatalos helye sem közli a számadataikat.

Berlin lakónegyedeit újabb súlyos bombatalálatok érik

Berlin. (DNB). A német vezéri főhadiszállás jelenti:

A keleti harctéren Kirovogradól északra a német csapatok támadása tegnap is további előhaladást tett.

Zsitomir harci körzetében a súlyos küzdelem, amelybe mindkét oldalról erősítéseket odtak bele, fokozódó hevességgel tovább tart; 72 szovjet páncélost szétlőttek.

Korosen városát kemény harcok után feladták.

Vitebszknél a szovjet csapatok újabb átvörési kísérletei a német csapatok szivós ellenállásán megfiúsultak. Helyi betöréseket sikerült elrekeszteni, vagy pedig ellenállással megtisztítani; 28 ellenséges páncélost megsemmisítettek.

A német véderő nehéz tüzérége jó

ott páncélosok, tüzérés és egyéb hadianyag alkalmazása mellett gyakorlatoznak. A partraszállási gyakorlatokat késő éjtszaka hajítják végre, hogy a katonák hozzászokjanak a sötétséghez. Hogy a gyakorlatok alkalmazkodhassanak a valósághoz, a repülőgépek és a hajóágyuk, amennyire a csapatok biztonsága azt megengedi, éles tőlényeket használnak. A gyakorlatok zavartalan biztosítása érdekében egész falvakat és városokat ki kellett üríteni.

zérkar szerint az arányzám kérdésében nincsen közölni valója, mert ezt katonai titoknak tekintik. Az angol és amerikai vezérkarok között egyöbknél az arányzám kérdésében nincsen semmiféle eltérés és pedig azért nem, mert mindkét ország a rendelkezésére álló erejét

Déryné

Szobra van Budán, a Horváth-kertben. A szobor a biedermeier kor krinolinós viseletében, tehát teljes korhűséggel ábrázolja Dérynét. Kezese alakja derékban kissé előrehajlít, átszellemült arcán és énekre nyitott száján mosoly, balkezében gitár, jobbkeze a húrokon. Ez a gitár igen taláiban jellemzi a szobron az énekes játékot, amelynek Déryné diadalmas uttorója volt. Az ő érdeme, hogy az énekes műfaj állandóan elhelyezkedést talált a régi magyar játékszin műsorán. Hányszor előfordult, hogy drámai szerepben is felkibáltak a nézőtérrel: Déryné énekeljen!

Déryné eleinte úgy tett, mintha nem hallaná. De az előbbeni hang újra megszólalt:

— Déryné, drága lelkem, énekeljen! Erre már Déryné is kénytelen volt megszólalni:

— Ebben a játékban nincs ének. De majd hazaküldök a gitáromért és a felvadás végén énekelni fogok. Jó lesz? — Jó lesz, nagyon is jó lesz! — kiabált örömmel az egész közönség.

Déryné nem volt kifejezetten szépség, de rendkívül bájos és kedves jelenség volt. A hangja gyenge kis alakjához képest feltűnően erős, tisztaságú, szép és magyterjedelmű. És ami a fő, játékában, énekeiben szív, lélek és magával ragadó varázserő volt. Nem csoda, ha első fellépésétől kezdve egyre jobban beleénekelte magát a közönség szívébe. Jó szívű és kedves volt a magánéletben is. Segített mindenkin, akin csak tudott. Őt is szerette mindenki. Ebédekre és estélyekre hívták és a legelőkelőbb dártaik is szívesen társalogtak vele. A színpadon elárasztották koszorúkkal, versekkel és virágokkal. A Honművész című folyóirat ugyancsak minden számában nagy elismeréssel méltatja szereplését.

„A Katinka nézőjáték címszereplője, — írja a Honművész, — Déryné erabandtatásig jeleskedett. Róla elmondhatjuk, amit Horatius mond: Est deus in nobis. Benne a művészet szellemének istensége lakozik. Nem győzőm hámolni azon varázsló hatalmat, amivel szívét el tudja ragadtatni.”

Amikor a kolozsvári társaság 1827 őszén, Pesten, a nagy német színházban vendégszerelt, színrekerült „A sevillai boly” is, amelynek Rosináját, — ő volt az első magyar Rosina, — Déryné énekelte. Már beléptekor nagy taps fogadtá, ez a taps első áriája után orkányerőjűvé nőtt. Feljött a nézőtérrel Kántorné, a nagy tragikai művésznő, s mielőtt Dérynét ültelte-csókoltá örömmel télt szemmel, lelkendezve szól:

— Oh, ti én magyarjaim, mire nem vagytok képesek!

De a siker legnagyobb fokának, Grimm, a német színgazgató ajánlatát tekinthetjük. Ha ezután szólt szerzőjével, a nézőtérre, a nézőtérre, a szerződést nem fogadta el. Nem akartak külföldre menni, — mondotta, — hanem szülőhőmön temessen el.

Déryné öregségére jobb sorsát érdemelt volna. Nagy szegénységben élt Miskolcon, egy szerény kis szobában lakott. A szomszéd szobában huga, Kilyényiné élt. A két szobát közös konyha választotta el. Miskolcon vannak életmentő munkálatok. A temetőben is egy más mellett nyugszik a két testvér. Déryné sírját magas gránit emlékjelöl. A szürke gránitpedig a következő aranybetűs felirás olvasható.

DERY ISTVÁNNÉ
SZÉPPATAKI ROZÁ
MAGYAR SZÍNŰVÉSZNŐ
HAMVAINAK
A NEMZETI KEGYELMET
SZÜL. 1793 DECEMBER 24
MÉGH. 1872 SZEPTEMBER 29

Ez az egyszerű felirat igazán mond Dérynének csak földi részét hamvadnak ott. Szelleme és bűbajos lényé tovább él örökbeeső naplójában.

December 24-én volt százötven esztendeje annak, hogy színművészetünk hőskorának ez az egyik legdíszesebb alakja megszületett.

P. J.

Levél Fischer Aladárhoz

Kedves Barátom!

Itt ülök a Te székeden, a Te íróasztalod előtt. Szerény kis íróasztal, milyen szerény Te voltál. Egyszerű fenyődeszkából összehalaplálva, barna festékkel bemázolva. Ennyi az egész. Ez volt a Te íróasztalod, De benne bírtok kincsek, a Te írásaid. Lapozgatok közöttük. Iskola-ügy, Kölesey Egyesület, Déli Hirlap, Havi Számle, fejeskes könyvsorozat, komoly tervek és megoldások, alaposan átgondolva és gondosan kidolgozva. Egyszerre csak a kezembe téved egy pár lap, jól ismert kézírásaid. Ahogy az első sorokat átolvasom, azonnal ismerősök. Hiszen Te az utóbbi két esztendőben, ugy karácsonytájt, levelet szoktál írni, Fíndhoz, ki az orosz fronton teljesíti kötelességét és járja azokat az utakat, melyeken Te is jártál egy negyed századdal ezelőtt és egy orosz asszonyhoz, a ki katonafiadat gondozta a kávéval annak idején Te is találkoztál.

Erre elfog a vágy, hogy én is írjak, kiöntsem előttem szívemet. Tudom, hogy levelem nem lesz olyan, amilyen a Tied volt, nem lesz irodalmi remekmű, csak könnyűtényi szeretnek lelkeim, amely még föl van kavarva a fájdalomtól, melyet fávészód fakasztott. Legyűröm előtűző könnyeimet és csak írok.

Már nem látom az ajtó előtt álló kopár diófa tél; formáját. Ömlenek tollamból a szavak, rendellenül, zagyván. Eltűnik szemem elől a külső világ, a kis íródt teljesen betölti a Te emléked. Érzem, hogy itt állsz mellettem, jószág szemekkel reám tekintesz és látom szememben a megbocsátást. Onnan jössz, ahol már nincs harag és szenvedély, tülekedés és kicsinyesség, csak örök szeretet. Igen, megbocsátást hoztal nekünk. Lelkemből föltámad a lelkiismeretfurdalás, szeretném bevallani Neked, hogy hányszor értettük félre szavadat, hányszor mosolyogtunk magasszárnyalású elgondolásaidon. Nem volt már hitünk, nem egyszer megintogtunk a kötelesség utján, félretartottunk és engedték, hogy egyedül járj. Felénk irányított tekinteted mintha azt jelentette volna, jöjjetek, kövessetek engem, én vezetek... és mi leverten csak csodát vártunk, de a csoda nem jött. Még ez sem keserített el. Mentél egyedül, és amikor célba értél és a veszélyeket elhárítottad az utóból, megszerényenül kullottunk Utánad.

A halott csöndben egyszerre csak halom a hangod: „Hagyd el, gyarlók vagyunk valamennyien, Ti is megértétek, ami töletek tolett. Nem rajok mulót, hogy munkátokat nem koronázta siker. Most már van nekem is szavam és ezt egyedül a ti érdekében akarom fölemelni. Föl a fejjel és ne lássak már könnyeket!”

Ha nem ismertem volna föl a Te hangodat, úgy talán megrémültem volna, így csak azt sajnálom, hogy nem tudlak idebillenselni, hogy mindig veletk légy. De úgy érzem, hogy Te még sokszor fogsz hozzánk visszatérni és vezetni fogsz minket ezennel is.

Te olyan árván hagytaál itt minket! Tudom, hogy valamennyien egyszer abbahagyjuk a földi küzdelmet, győzelmesen, vagy leverve, de küzdelmünkben még nagy szükségünk lett volna Tead, a Te messzevilágító példára, tehetségre, sugárzó erőre. Itt hagytaál 250 nebulót, akik úgy szerettek Téged, mint édesapjukat. Hozzát fordulnak tanácsért ügyes-bajos dolgukban, lelki kétségükben és Te sohasem bocsátottad el őket türes szóval. Tanácsod aranyat ért. Ezredes életbölcsességet szívál Magadba és azt egy kemény élet tapasztalataiban próbáltad ki. Justum et tenacem propositi virum... tanítottad, és ez Te voltál. Valóban, ha egy egész világ romba dőlne volna, ez Téged akkor is rendületlenül találó volna.

És mennyire szeretted ezt a Te könnyelműen kacsó diákhadadat! Mindig volt mentő körülményed apró csínytevésekre, megértetted őket. És ha szemed olykor haragot mutatott, ez is csak azért volt, hogy a kis bűnöst jó útra térítsd, szíved akkor is csak szeretetet és megbocsátást érzett. Mi lesz most ezekkel? Mi szeretnék átvenni Tőled ezt az apai érzést fiaink iránt. Hiszen ki ne szeretné ma a mi egyetlen reményességünket jövőnk egyetlen zálogát, ifjúságunkat? Helyetted apjuk akarunk lenni és megosztani velük minden bánatot és fájdalmat, hogy rács vehessünk örömeik-

ben is. Ahogy Te tetted, mi is közöttük akarunk lenni szabad időnkben, kárni velük kiina a szabad természetben, fölítani előttük ezt a csodálatosan sokszínű természetet. Itt is mennyire fogsz Te hiányozni! Nem volt fűszál, virág, madár vagy kavics, amelyről azonnal ne tudtál volna fölvilágosítást adni a kíváncsán Feléd forduló kis érdeklődőnek. En is ett akarok lenni közöttük, amikor nyiladozó tehetségük első szülötteit büszkén bemutatják és egy biztatótani öket, ahogy csak Te tudtad. En is szeretném a fülükbe harsogni, dolgozni fiuk, dolgozni, mert mireánk sokkal súlyosabb terhek hárulnak, mint a régelekre. Erőt önteni beléjük, hogy az akadályok előtt ne torpanjanak meg. Kiháttást hírdetni, hogy ragaszkodjanak továbbra is nyelvtükhöz, mert nincs földi kincs, mely ezekkel föl-mérhető volna.

Látod, mennyit szeretnék, de tudom, hogy erőm gyöngé. De érzem, hogy el fogom bírni az új terheket, ha a Te tekinteted rajtam lesz. Esembe jut, hogy valshány-szor egy munkás kidől sorainkból, odaálltál fiad elé és azt szoktad mondani, megint van egy újabb pártfogónk az égi trónus előtt. És én egy gondolatmosi valóban hathatós pártfogóra tettünk szert, aki sehasem hagy el minket.

Sokszor megyek el lakásod ablaka alatt. A redőnyt lehúzza, néma csönd. Pedig ez az ablak volt az egyetlen világító pont a késő éjszakában, utcótokban. Amikor már mindenki nyugovóra tért, Te még utál, dolgoztál. Benned volt a munka szenvedélye és öröled Magad, sokszor a hajnali órálag. A házbeliak lábujjhegyen mentek el ajtó előtt, mert „az igazgató ur még dolgozik, ne zavarjuk”. Csak ritkán örülhetél, annál több gond és bánat volt osztályrészed. Miundenki hozzád fordult segítségért, tanácsért. Idegenek kopogtattak be Hozzád és Neked mindig volt szívedben egy meleg érzés, amelyet fölirtál a panaszokból, segítségért kéro előtt. Ha olykor segiteni nem is tudtál, adtál vigasztalást. Tőled csak megnyugodva lehetett fávozni, és mily kevesen okoztak örömet Neked. A hálátlan-ság minden formájával találkozál, de ez mégsem változtatott meg, maradtál a régi, ismerted az emberi gyöngeséget és a hőles mosolyával tértél napirendre fölötte.

Be-bejárók régi íródába is. Még egy könyvet sem mozdítottam el helyéről. Szinte félek hozzájuk nyulni, nehogy megsértsem szellemed. Itt fekszik még Horatiusod, Caesarod, Vergiliusod, Ovidiusod és akit a legjobban szeretted, Tacitusod. Ha róla beszéltél, fölragyogott az arcod, élénkebb lett a tekinteted és megvallottad, hogy tegnap, lefelévs előtt még olvastál egy pár fejezetet. És itt fekszik egy agyonfogdosott könyv.

A napokban betért hozzám a Te Morzen kutyád is. Ölembé háította fejét és várta a nekü kijáró simogatást. Elmerengve néztem okos szemébe és mondtam neki: „Apu már nem jön vissza”. Mintha megértette volna. Levegőztetett a füle és elcsomfordált, mint-ha rosz fát tett volna a tűre. Ő vajon megérti-e árvaságát? Tudom, hogy Te azt mondtad, igen.

De már érzem, hogy a toll elnehezül a kezomben. 96 évig (1907—1943) voltunk együtt. Először diákok voltam, majd 25 éven át munkatársad. Hogyan lehetne egy levélbe szorítani azokat az érzéseket, amelyet egy emberfő állat halmozottak föl lelkünkben? Írjam meg Neked a legrégibebeket, hogyan esdáltuk a fiatal tanárt, ki oly bővel tudott magyarul, hogy jégvár-ceruzánk kissejt kezünkkel és mi csak bámultunk és hallgattunk Téged? Vagy azt, hogyan szerveztet meg a Te iskolódat, hogyan emlékedett ennek az új otthona, hogyan fogadott be minket, éppen Tead valé tekintettel, mindenki szívesen, amikor a háboru újra honatlaná tett? Minek? Te ugyis tudod mindent és belátsz valamennyiünk szívébe.

Kérem az égi póstát, hogy továbbítsa gyorsan leveletem, szeretném, ha soraimat szívesen vennéd, hűségese ársod öntötte ki előtted szívét, ne hagyj el őt a jövőben sem.

Arad, 1943 december.

Bartha Nándor dr.

MÁLTA ÚJ ERSEKE. (Róma). XII Pius pápa Michele Gonzi bíborost Málta új érsekevé nevezte ki. (Rador.)

A SVÉD KORONATANÁCS ÜLÉSE. (Stockholm.) A Stockholms Tidningen című svéd lap közli, hogy a svéd koronatanács december 31-én tartja utolsó ülését. (Tp.)

ROOSEVELT GYENGELKEDIK. (Genf.) A brit nérközvetítő szolgálat jelent: Roosevelt elnök meghült és orvosai tanácsára tegnap nem mozdult ki a Fehér Házból lévő lakosztályából. (Rador.)

RÓMA CAFOLJA A TUSZOK KIVÉGEZÉSÉT. (Róma.) A római rádió megajolta a Laganóban megjelenő Libera Stampa című svédül-olasz nyelvű szociáldemokraták lapnak azt a híret, mely szerint Milánóban nyolcvan tuszt letvegettek. (Tp.)

JAPÁNBAN BEFEJEZŐDÖTT A MÄSODIK TENGERALATTI ALAGUT ÉPÍTÉSE (Tokió). A második tengeralatti alagut furási munkálatai ma, december 31-én értnek véget. A Shimono-saki és Mozi között épülő alagutban ma furják át az utolsó, néhány méteres szaklatat. Az alagut két év óta épül. (Rador.)

„OCEANI RENDŐRSÉG.” (Stockholm.) A háboru alatt megszeveszett angol-amerikai atlantióceáni járőrszolgálatot, londoni körök értesülése szerint, a háboru után is fenntartják. A Socialedemokraten című svéd lap londoni híradása szerint ez az „océáni rendőrség” tengerészeti erőikön kívül jelentősen mérvben légi egységekkel is rendelkezik majd és ezé a flotta- és a légi támaszpontok átengedéseké a kérdése igen nagy jelentőségű. (Tp.)

TÜZ EGY CSILEI FERENCES KOLSTORBAN. (Madrid.) Karácsony estéjén megrendítő szerencsétlenség történt egy csilei kolostorban. A ferencesek oszornói rendházában ugyanis a szentmise alatt tűz keletkezett a lángok oly gyorsan elharapóztak, hogy 14 gyermek elhalt. Hatan súlyos égési sérüléseket szenvedtek. (Rador.)

KETSZAZÖTVEN TIFUSZOS MEGBETEGÉDES NAPOLYBAN. (Genf.) A nápolyi tifuszjárvány miatt az egész vidéket a szövetségesei csapatai számára tilalom alá helyezték. Eddig 250 tifuszos megbetegedést állapítottak meg. (Rador.)

A NATHALÁZ-JÁRVÁNY NEM FÜGG ÖSSZE A HÁBORÚVAL. (Genf.) A Népszövetség egészségügyi szakosztályának adatai szerint a most világszerre jelentkező nathaláz-járvány az Egyesült Államokban járványának mutatkozik, bár a városi lakosság tekintélyes része megtapta a betegséget. Angliában a december 11-én végződő héttel a járvány okozta halálozások száma 1648-ra emelkedett. Olaszországban november második felében jelentkezett a betegség nagyobb mértékben és különösen Milánó, Turinó és Genova városok lakosai között tízezerszámra voltak megbetegedések, de a halálozások száma jelentéktelen. Nem hivatalos adatok szerint a betegség Németországban is fellépett és pedig Berlinben. Van azonban számos európai állam, ahol a nathaláz csak igen jelentéktelen mértékben, vagy egyáltalában nem lépett fel. Az illetékes vizsgálatok eredményeként megajolták azt a felfogást mintha a nathalázjárvány besze-függésben állana a háborúval. (Tp.)

Jégvirág

Az ősz elvitte már virágot, De ablakunk nem marad dísztelen: Kristályból szőtt bindéri virág-csipke...

Draskóczy Irma

Közeledik 1944

Közeledik az újév. A Krisztus születése utáni időszámítás szerint az 1944-ik. Ez az 1944 azonban név is, a közelgő esztendő neve.

Újesszendő, Bugyrosi kendő, Bence vagyon A jövőendő.

Honem azt a kicsi göbök nem tudják megmondani, hogy milyen is lesz ez a jövőendő. Elhozza-e számunkra a biztos, becsületet, nyugodalmat, békeséget?

Osszesszendő, Lyukas kendő, Minden kihullt, Ami elmúlt.

Nagy bölcsesség az, hogy nem találjuk előre a jövőt. Fogadjuk úgy, ahogy a Gondviselés rendelkezése.

Valami mondanivalónak azonban mégis van a közelgő 1944. évről. Szombattal kezdődik és vasárnappal végződik, elterjed a közönséges évektől, amelyek ugyanolyan napon érnek véget...

A farsang 1944-ben 48 napos lesz, egy nap hiján hét hetes. A husvét április 9-és 10-re esik, pünkösd pedig május 28-án és 29-én lesz.

Jön már 1944. Jövevény, amint nem siettethejtük, nem is késleltethetjük. Várjuk és állunk elébe.

Evangélikus istentiszteletek sorrendje Timișoara-Temesvárott. December 31-én, Szilveszter napján az évzáró istentiszteletet délután 4 órakor tartják.

Csecesemőgondozónők képzése. A timișoarai-temesvári Magyar Négyzet felhívja azokat a fiatal leányoknak a figyelmét, akik csecesemőgondozónői kiképzésben akarnak részesülni.

Január 1, szombat Róm. kat.: Újév Protest.: Újév Ortod.: Újév

Napkelte: 7 ó. 46 p. Napny.: 16 ó. 19 p. A nappal hossza: 8 óra és 31 per.

A Déli Hírlap megjelenik mindennap a vasárnapokat és ünnepeket követő napok kivételével. Szerkesztőség: Timișoara I., Bulevardul Regina Maria 8. kiadói hivat.: I., Piața Brătianu 8, szám

Távbeszélő: szerkesztőség 50-73, kiadói hivatal 23-10. Előfizetés ár a lap házhoz való kézbesítésével vagy postán küldve: egy hónapra 140 lej, három hónapra 400 lej. Egyes szám ára 5 lej.

Iszeden előfizetések, hirdetések és felszólalások Reclama hirdető-irodában, Mothana utca 6. Távbeszélő: 17-11.

A társadalomsegélyező bizottság hároméves működése. (București). A társadalomsegélyező bizottság — mint a Rador jelenti — fennállása negyedik évének küszöbén nyilvánosságra hozta hároméves működésének eredményét.

Református tempiomi ünnepély Turcaja-Köröstárkányban. (Saj. tud.). A tarcajai-köröstárkányi református gyülekezet jól sikerült tempiomi ünnepélyt Szabályár K. Jenő lelkész imája nyitotta meg.

Vállalati munkások listteltatása. Timișoara-Temesvár város közlekedési szolgálata közli, hogy a kereskedelmi vállalatok a munkások ellátására szükséges gabonát csak a kereskedelmi mármokban öröltethetik.

Adományok. A dr. Kakuk-csecesemőgondozó és napközi gyermekotthon vezetősége őszinte háláját fejezi ki mindazoknak, akik az intézet pártfogói és egyuttal közönségét mond a következő újabb adományokért.

Adományok. A dr. Kakuk-csecesemőgondozó és napközi gyermekotthon vezetősége őszinte háláját fejezi ki mindazoknak, akik az intézet pártfogói és egyuttal közönségét mond a következő újabb adományokért.

mozi-vetítőgépet teljes hangos berendezéssel és felcsantható mozi-székeket kitűnő állományban lévőket. Ajánlatokat: GAMBRINUS étteremben, A R A D, Brătianu utca, kérek. Bel. szám 5-76-93.

Ó- és újévi istentiszteletek sorrendje a timișoarai-temesvári református templomban. December 31-én, pénteken délután 4 órakor ígét hirdet Péntek Árpád Január 1-én, szombaton, újév napján délelőtt 10 órakor a templomban ígét hirdet Debreczeni István.

Aradi vasúti nyugdíjasok figyelmébe. (Saj. tud.) Az aradi vasúti munkapénztári nyugdíjasok egyesülete (Bihorului-ut 11) közli tagjaival, hogy akiknek joguk van vasúti utazási igazolványra, jelentkezzenek az egyesület irodájában.

Járművek tulajdonosainak figyelmébe. (Saj. tud.) Az aradi légvédelmi parancsnokság közli a járművek és gépjárművek tulajdonosaival, hogy állandóan maguknál kell tartaniok a nagyvezérkar 25.000 számú utasítását.

DERÜS NERC.

A NAPLOPO Egy ur a pompás napsütéses délelőttön leestül a kertjébe, hogy megtekintse virágjait. A kertészfiút egy fa alatt horkolva találja.

UJ ELMÉNY A newyorli „felső tizezer” egyik tagja egy alkalommal meghívta Mark Twaint a Metropolitámban bérelt páholyába.

A humorista nagyon szerette a jó muzsikát, így tehát örömmel fogadta el a meghívást. Az előadásból azonban alig hallott valamit, mert a páholy gazdájának a felesége kötelességének érezte, hogy a kiváló vendéget szüntelenül csevegésével szórakoztassa.

Az „a” névelő diadala

Egy gyorsító 41.000 szóból álló paramenti beszédrejelteket dolgozott fel olyképen, hogy kikereszte ezek közül a magyar közéleti nyelvben leggyakrabban használt szavakat.

Újévi tisztelgés. A timișoarai-temesvári római katolikus egyházközségek képviselői holnap, délelőtt 12 órakor köszöntő lacha Agoston dr. megyéspüspököt, az újév alkalmából.

Szilveszter napján éjjel 3 óráig trthatnak nyitva a nyilvános helyiségek. Az illetékes hatóságok megengedték, hogy Szilveszter éjtszakáján a nyilvános helyiségek 3 óráig tartssanak nyitva.

Hálaadó évzáró ájtatosságok a timișoarai-temesvári katolikus templomban. Ma, Szilveszter-napján a timișoarai-temesvári római katolikus templomban hálaadó évzáró ájtatosságot tartanak.

Jótkönyvcélú előadás. A timișoarai-temesvári erzsébetvárosi római katolikus plébánia január 2-án, vasárnap, délután 3 és 4 órai kezdettel nagyszabású, jótékony célú előadást rendez a Vöröskereszt javára. Kiefer, volt Novotny-féle helyiség nagytermében.

Orosi hír. Hoffmann Miklós dr. sebész- orvos leszerelt. Rendel 8-10-ig és 14-16-ig. Timișoara, I., Paris-ut, 13.

Estivói. Oeskói és Felsődybányai Dekay István és neje, Márkus és Balizsai Máriausz Klementina leánya, Eua, 1944 január 1-én tartja esküvőjét Lengyel Györggyel, Premiszlói Lenye György és neje, néhai Kövesdi Bejér Erzsébet fiával.

Házalásások. Özv. Wlascits Józsefné, született nevén Szilvássy Julia, a hó 29-én elhunyt. Temetése december 31-én délután 4 órakor lesz az aradi felső temetőben. Bordeaux Pálné, születési nevén Stáncsik Anna, Bordeaux Hugó dr. ügyvéd felesége, 83 esztendőskorában Dévény elhunyt.

Mozgalmisora. December 31, péntek: Arad: „A megtért által nagyapa”. Csíky: „A nászvonat”. Forum: „Muzsikágyeigány”. Royal: „Egy férfi, akinek ezöveti vannak”. Urania: „Sok híhő Nixesség”. Timișoara-Temesvár: Apollo: „Ulysses”. Atlantik: „Úti ismeretség”. Capitol: „Egy viharos éjtszaka”. Cosmos: „Salome”. Thalia: „Meglepetés a plébániaközségben”. Fratelia-Uj kisdó: „Fregatelia”. Kaland a Grand Hotelben”. Rozsály: „A koráuszklák”.

Adjon Isten boldog ujesztendőt!

Karácsony táján gyakran töved a lekem az emlékezés útjaira. Kezdetben ide-oda topog, majd határozottan elindul visszafelé, életem fonala mentén, hogy nagy vargabetűkkel, városokkal és falvakon át, mindig erdélyi földön kanyargva; megérkezzék a Küllőtölgvény fejedelmi falujába, a Rhédey-félszigetbe, szülőfalumba: Sangeorge de Padure-Erdőszentgyörgyre. Kálvinistasága büszke önérettel viseli a nagy szent nevét és így is állik, hiszen nemcsak ezt a nevet, hanem a XII. században épült gótikus templomát is a katolikusoktól vette át a reformáció hajnalán. Azóta békésen birtokolta is ama néhány nap kivételével, mikor — a XVI. században — a község néhány unitáriusa „elfoglalta” s nem tudom már miféle „ús” alapján a magáénak vallotta, amíg a reformátusok élelmes kúrátora rá nem jött arra, hogy ahová az ajtón nem engedték be az úrbert, oda egy betört ablakszem árán is be lehet jutni egy jó hosszú létra segítségével. Így vette újra egyháza birtokába a vitás istenházát. Többet aztán nem volt vitás. Karcsu tornya, nemes stílusú hajója most az angol királyi ház adományából megújítva uralkodik a falu és vidék fölött. Sirboltjában gyakran a Rhédey-család tagjai között egy vesési hercegnő is pihen.

Ez a templom s mellette egyik oldalán az állami iskola szép, nagy, eszeletes épülete, a másikon pedig a kántortanítói lakás az a három épület, ahol az emlékezés útját járó lelkem csöndesen kiköt. Ez volt az én szülőházam, a templom és iskola pedig szerdülő életem formálója.

Konyha, tágas ebédlő és hálószoba, és egy szűk kis gyermekszoba: ez volt lakásunk. A korszerű egyszobás apostolai bizonyára elnézően mosolyognak az „ösdí” beosztás fölött, pedig a régiiek is értettek valamiképp a higiéniahoz! Igaz ugyan, hogy szűk volt a gyermekszoba, de mi csak az éjszakáinkat töltöttük benne s azokat is nyitott ablak mellett. Reggeltől estig a tágas udvar, kert s a Küllüllő volt a birodalmunk. Reggeltől estig kinn a szabadban! A kertben tanultunk, olvastunk, salkoztunk, dománoztunk, a Küllüllőben fűrdtünk s jegén korcsolyáztunk. Csoda-e, ha ilyen napi program után este már csak félálamban hallottuk, hogy a fejünk fölött nyolcat üt a toronyóra s reggelig úgy aludt a három gyermek, mint a csutak.

Egyetlen napja volt az esztendőnek, amikor ez a program visszajára fordult: a szilveszter. Iyenkor otthon ülünk, esinosítgatjuk magunkat az ünnepi este s ha éppen a mi házmunkban gyűlt össze a baráti kör, segítettünk szüleinknek a szilveszteresti előkészületekben. Kevés bor, sok jókedv: ez volt a foglalatla ezeknek a feledhetetlenül gyönyörű estéknek. Mi fiatalok és gyermekek külön mulattunk. A lányok szilvesztereti galuskát főztek, a fiúk „puszpángot” forgattak a forró tűzhelyen, s közben, bármily hideg is volt, ki-ki szaladtunk, hogy halljuk, merre jár a „menet.”

A „menet” mely vallásosságban gyakorzó népszokás volt s ezen az estén, az esztendő utolsó estéjén, faluszerre lehetett tette a kicsapongást. Este 8 óra körül elindult néhány jóhangú atyafi, kezükben külön erre a célra készült, és szilveszterről-szilveszterig a templomban őrzött díszlámpákkal. Ő, gyönyörű lámpák voltak. Színesek, gömbölyűek, három és négyzögletűek, gyermekképzeletet állandó ihletői. Ha a menayországról vagy valami nagyon szépről álmodoztam, ilyen lámpákkal liizeltte tele képzeletem. A szépség megfestésülési voltak. Titokzatos világító betűik édes ujévi áldásokká sorakoztak, amint kigyúlt mögöttük a lámpa belsejébe helyezett gyertyák fénye. Még közönséges vasárnapokon is, mikor pedig vakon és szemoruan gubaszottak a mpszék tetején, pereckig feszülten bámultam rájuk a kórusból s gondolatban surban lobbantottam fel bennük a szil-

veszterj szépség színes tűzeit. — Hát ezekkel a lámpákkal indult el ó-év estéjén néhány buzgó ember, szebbnél-szebb templomi éneket énekelve. Meghatározott útvonalon mentek s minden porta előtt új és új énekesekkel gyarapodtak. Rövidesen az egész falu átszárnyalt a fájdalommal sűrű zsolttár, vagy örvendő dicséretállam s erről pontosan meg is lehetett állapítani, hogy a falu melyik részén járnak. Ejjfelre a templomhoz értek. Ilyenkor mindig zsufoháig megtelet nemcsak az istenháza, hanem még a „cinterem” is. Egy egész falu hozta el szívét, bűnbánatát, háláadását, reményességét és könyörgését az Urksten színe elé. Rendszerint édesapám prédikált, mert az öreg lebbész nem bírta volna el az éjszaka hidegét, az éjjeli istentisztelet fáradoalmait. A gyülekezetet mindig megrikatta beszédével. Nekem mégis a folytatás betezett jobban, amit a cinteremben mondott a kintszorultaknak, a templomból kiözönlőknek a falunak. Mindig így fejezte be: „Adjon Isten boldog ujesztendőt mindnyájunknak!”

Istentisztelet után még visszamentünk a szilveszter-ülő házba, de csak egyetlen pohár borra, hogy baráti körben s megcsendülhessen: „Adjon Isten boldog újévet!” — Aztán ki-ki hazament lefeküdni, hogy újév reggelét friss, jóegészségben érhesse meg.

Igy suhartak gyermekkorom vidám szilveszterei, amíg fellobbant a nagy világgés és szomorúságba hullott a szilveszter is. Egyre többen hiányoztak a „menet”-ből és az istentiszteletből. Egyre többen olyanok is, akikről tudtuk, hogy már örökre hiányozni fognak. Egyszer aztán az én édesapámat is elhívta a király s bizony ránkaszakadt egy olyan szilveszter, ameyen ő sem volt otthon. Gyermekéletem legszomorubb szilvesztere. — Katona volt. Ahogy büszkén emlegettük: „Táboricsendőr-hadaprédikátmester.” Aztán jött a front. Az „első tengerpartvédelmi zászlóalj”. (Istenem, mennyi félelmes, ismeretlen fogalommal kellett megismerkednünk.) Am a jó Isten hazahozta nekünk.

Azon a szilveszteren megint apám prédikált. Emlékszem, hangosan rökögött az egész gyülekezet. Engem akkor rákötött meg legelőször az apám beszéde, pedig a suhanakornak abban a szakaszban voltam akkor, amikor a legnagyobb a figyermekben a kritikai hajlam és a kételkedés. Istentisztelet után azonnal hazamentünk és lefeküdtünk.

Reggel korán keltem s templomozás előtt még elosontam egy kis szánkázásra. Meredek ut vezet a község magasan fekvő központjából a Küllüllő hídjához. Rendes szekérut, Ezen ereszkedtünk le nem minden veszedelem nélkül, mert kanyargós és hepe-hupás volt. Hát amint egyszer éppen felfelé kapaszkodtam a szánkámmal, hirtelen könnyű szám tünik fel a tetőn. Az első íllesen egy vendégségben itt időző dunántúli földesur két mulató cimborával, hátul a szánka derekában egy teljes cigánybanda. Utközben is megszóltak. Mindenken látszott, hogy reggelig tartó mulatásból jönnek. Csak az ur tartotta magát keményen a domtetőn vidáman kurjantott: „No, dődök, most fürdés lesz!” Azzal a remeklovak közé csördített ostorával s mindnyájunk legnagyobb meglepetésére és rómületére megereztette a gyeplőszárat a jeges lejtőn lefelé! Iszonyu iramban rohantak a lovak egy darabig, de akkor újra megfeszült a gyeplő, hogy a kényes-ujjú paripák felgyerítették a fájdalomtól, majd a gyeplőszár közvetítette parancsnak engedve, hirtelen derékszögbe fordultak. A szán szédítő ívben fordult, de nem bírta ki a ránehezülő nyomást. Pontosan az utszéli sánc partján, ahol méteres hó torlódtott, felborult s kiborította rémülten óbégató terhét. Mindez pillanatok alatt történt. Meglátszott, hogy sokszor ismételhette már a dunántúli földesur, aki csodálatos módon talpára röpült a szánból, hahótázza simogatta rémült lovak nyakát s csorgó könnyei mögül élvezte a jól sikerült tréfát. Mert jól sikerült tréfa volt. A cigányok jajgatására összeszálladt a főfalva. Néhány kis horzsoláson kívül ugyan semmi bajuk sem történt, de an-

nal szárazmeztben festették a „szárzafák.” A bögést lábánál fogva kellett rá-rángógni beszakadt szerelméből. A cimbalmos ráhasait cimbalmára, melyről az őszes hunok leszáradtak s oldalán őrlési tőpelt seb tárogott. A hegedők és vonók darabokra törték. A két jobarást pedig temporát tapogatva bicgett odóbb, komor szemrehányásokkal haritva el vendéglátójuk kedves meghívását újabb szánkázásra. A dádek könynyben vigasztalódtak, mert a tréfacsináló megígérte, hogy hangszereikre megcsináltatja, vagy újat vesz helyettük s jól tudták, hogy ígéretek készsézn.

Mi tagadás, nekem szörnyen tetszett az eset. Hazafutottam s lelkendezve dicsőkedtem el édesapámnak a látottakkal, sejtette, hogy milyen pazar lehetett az éjtszakai mulatás. Apám mélyen s szemembe nézett s így szólt: „És te azt hiszed, hogy jobb és nemesebb mulatás volt mint a miénk? Fiam! — mindenki úgy ünnepel, ahogy akar, de ünnepe éj ünnepe közt azért különbség van! Mindenki a maga ünnepeinek a mestere”. Valahogy úgy hangzott ez, mintha azt mondta volna: mindenki a maga szemeresésének a kovácsa, a maga életének formáló művésze.

Bizony sok évnek kellett elteln, sokszor kellett zihálva az élet magaslataira felkapaszkodnom a kétségbeesetten mélységibe alászállanom, sokszor a nyomor és halál örvényeibe beletekintennem, amíg megértettem az én rég porladó édesapámat. Azt, hogy a békés, csöndes életnek a béke a legnagyobb értéke, s becsület embernek a becsület a legdrágább kincs, a hívó ember számára a hit a legnagyobb isteni ajándék, jutalom és kitüntetés s hogy egy parányi jóakarattal fölér ez „uri bravur”-ra.

Szilveszter éjjelén megkondatom templomunk nagyharangját, hogy Istenre figyelmeztető hangja szálljon szét elsőföltélt városunk felett. Tízennyolc év óta mindig megkondatom szívem hangját is, hogy a lélek hullámhosszára röpitse szét másodság hangját minden testvérem szívéhez Erdély földjén:

„Adjon Isten boldog ujesztendőt mindnyájunknak!”

ERCOSE MIKLÓS

„...A Vezuv volt a mi legnagyobb ellenségünk...”

A TŰZHANYÓ MŰR SZAZ KILOMETER TÁVOLSÁGBÓL MUTATTA ÉJJELENTE AZ UTAT A NAPOLY TAMADÓ REPULÓKNEK

Egy olasz orvos felesége, aki 273 légi támadást élt át Nápolyban, elmondja, miként vált romhalmazzá Itália egyik legszebb városa

A gyorsvonat étközjében feleke haju, elgyötört arcú asszony ül az asztalunkhoz. Amikor a pincértől megkérdezi, kaphat-e egy pohár Chiantit, vagy Larima Christit, dallamos kiejtése rögtön elárulja, hogy olasz.

Erdéklődéssel is kíváncsian fordulunk

A Vezuvot nem lehetett „elsőléltetni”

— Tasso mondotta, hogy a nápolyi panoráma majdnem olyan, mint a mennyország. Ma bizony nem látna mást, mint összerezombolt haditüzeket, romokban heverő házakat, gyökerestől kitépott fákat. Csak a Vezuv maradt a régi.

A Vezuv elősegítette Nápoly vesztét

Megkérdezzük az olasz hölgytől, hogy Nápoly milyen részei pusztultak el.

— Az első bombázások a szigoruan vett iparvidéket, a kikötőt és a tengerpályaudvarokat érték. De a folytonosan ismétlődő bombázások után az egész város romhalmazzá vált. Ugy emlékszem vissza a Corso Vittorio Emanuele, a Via Doumo, a Via Forula környékére, mint egy háborus film díszletvárosára. A homlokzatok még állnak, de mögöttük az épületek belseje üszök és rom.

— Igaz-e, hogy Nápolyban sok templom pusztult el?

— Nápoly körülbelül ötven templomnak több mint a fele rombadólt — válaszolja. — A városban minden összezsúfolódott. Az utcák keskenyek. A pályaudvar mellett is állott egy kis templom

az olasz nőhöz. Megtudjuk tőle, hogy Nápolyból jő.

Az olasz hölgy egy kereskedelmi hajó orvosának a felesége. Hatéves kislányával Bucurestibe készül, hogy onnan keressen érintkezést férjével, aki már egy éve a Fekete-tengeren hajózik. Most pedig elmondja Nápoly tragédiáját:

Az angol és amerikai pilóták eleinte Afrikából, később Sziciliából induló repülőrajai már száz kilométer távolságból láthatták éjjelente, honnan fől az égő piros láva, nappal pedig a folyton szállongó füst irányította őket.

A gázgyár tözsomszédságában is egy kis kápolna. Majdnem minden hadifonosságú közüzem közelében volt egy templom. Volt... Vasárnaponként a megszokott

templomunk romhalmazánál imádkoztunk

— Hányszor volt légriadó a városban? Kicsit gondolkozik, aztán felel:

— Elutazásomig, ugy emlékszem, 273 ízben szólt a sziréna. Legelőször 1940 november 1-én reggel félótkor. 1941 október 21-én öt óra hosszat tartott a riadó. Egy hét mulva hét óra hosszat. Idén március 13-án, amikor Afrikában megváltozott a helyzet, teljes hárem óráig át bombázták a várost.

— Sok áldozata volt a bombázásnak?

— Sokszor az órákon át tartó bombázásnak elég esett emberélet áldozatul. De amikor az első amerikai rajok támadták meg a várost, s száz másodpercig tartó bombázás több mint kétszáz ember halálát okozta. Elutazásom előtt még nem tudták számbavenni az összes áldozatokat, de nem sokat tévedhetek, ha ötezer halottra és huszezer sebesültré becsülöm a lakosság veszteségét.

— Hogyan védekezett a lakosság a bombázások ellen?

— Nápoly különleges fekvése egészen különálló védekezési módot nyújtott a lakosságnak. Mint már említettem, a Vezuv volt a mi legnagyobb ellenségünk, de a természet más oldalon segítségünkre volt a földalatti katakombákkal.

A nápolyi katakombák

sokkal szélesebbek, mint a rómaiak. Itt tökéletes biztonságban érezhetük magunkat. Sok újszülött itt jött a világra, amíg kint dult a bozalom. Az itt született fiúcskák nagy részét Vittorionak, a kislányokat pedig Sircának keresztelték, hadi emlékezenek örökké arra, hogy akkor „litták meg a napvilágot”, mikor egész Európában kialudt a fény.

Más világvár sokban a bombázások miatt a lakosság vidékre menekült. Nápolyban a föld alá húzódtak le. Wells döbbenetes viziójára gondolok: lehetséges, hogy új korszak kezdődik az emberiség életében, a földalatti korszak?

A. K.

